

SZILÁGYOSOMLYÓ

POLITIKAI LAP

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Előfizetési ára:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyedévre 2 K.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

BÖLÖNI SÁNDOR

Hivatalos hirdetések díja fél hasábig 8 korona.

Nyilttér soronként 50 fillér.

Magánhirdetések megegyezés szerint.

Karácsony.

A római imperium hatalmának delelőjén, Augusztusnak az első dicsőségesen uralkodónak hatalma teljében, — a hatalmas birodalom egy kis megvetett provinciájának Bethlehem városában született egy rongyos, vihartépte istállóban a gyermek, a kire szeretettel lehettek az istálló állatai, hogy meg ne fagyjon, a kinek imádására megérkeztek a napkeleti bölcsek, a kinek jöttére a bethlehemi pásztorok az égen csodajeleket látának, angyalok hirdették a Megváltó születését és a kit élete rövid és egyenes útja felmagasztal az isteni küldetésben. És azóta, hogy hitéért vértanui halált szenvedett, — a koreszmék változó fordulatai ellenére, immár kétezred éven át, egyre több rajongó hívét, imádóját hódítja millió számra az öt világrészben.

Mindenüvé, melyet emberi ész, akarat-erő, bátorság, lelemény, vagy véletlen az embernek új földrészt fölfedez, — az első hódítóeszköz Jézus hite. A keresztény hit-alapítónak keresztény kultúrája az, mely a fehér fajtól megrémült idegen, vad népeket először megnyeri, elbájolja, megszelidíti és az emberi haladás útjára vonja. Nagy joggal magasztalhatta éppen e napokban az ékesszavu Prónay Dezső báró a keresztény kultúra áldását az emberiségre. Hiszen mióta ember él, olyan nagy, fordulat esemény nem volt a földön, mint a kereszténység hirdetése és elterjedése.

Valóban isteni erejű a keresztény hit, mert tanításai, hitbeli tételei isteniek. Judea és Galileában, a hol nagy foku filozófiai viták mentek végbe abban az időben és a hol megvolt a keresztény igazságoknak derengő sejtése, — Jeruzsálemi virágvásárnapi bevonuló fényes külsőségei mutatják, — milyen ellenálhatatlan erővel ragadta el a lelkeket Jézus tanítása, vonzó egyénisége, lemondása, élete, melylyel tanítását példázta és meg erősítette.

És e mindenben kételkedő korban, a mikor zavaros, ki nem alakult, sokban érthetetlen koreszmék piszkos tajtékja hullámzik a keresztény egyház felé, — a karácsonyi harangszó, a fenyőgalyas karácsonyfa hány tévelygős, hitében ingadozót és közömbösét hódít vissza a keresztény vallásnak. És nincs olyan szkepszis, melyet meg ne ihletne, hatna a karácsony poézise s mindaz az emlék, mely a karácsonyhoz tapad.

Igen sokan, a kik féltik a keresztény kultúrát ebben a dekadens korban, felette sötét színekkel festik, micsoda rombolást okozhat az emberiség között, ha sikerülne a keresztény egyház ellen való harc. Csak-hogy nem fog sikerülni! Mindaddig, amíg lesznek édes anyák, akik gyermekeikhez így szólnak: Kis kacsóid összetéve szépen, imádkozzál édes gyermekem! — addig ne féljünk. Az édes anya áldott szeretete talizmánnal látja el gyermekét az egész életre: a vallás vigasztalását nyújtván részére, főleg balsorsában. És azt a gyer-

meket, akit az édes anya tanított imádkozni, ne féltsük még a hitbeli közöny nehéz és sivár óráiban se, mert ennek bizonyosan kongani fog a karácsonyi harangszó, a mely oda viszi Jézus jászolához, ahol kétezred éven át, a szeretet borult az emberiségre.

És ez szolgáljon ebben a sivár korban vigasztalására azoknak a boldogoknak, kik hisznek.

És ezért ápoljuk, tartsuk fenn a karácsonynak minden költészetét, évezredes szokását. Egész évben gyűlölködünk, legalább a karácsony hozzon össze szeretetben. Vajha a karácsony még azzal a csodás bűvölő erővel bírna, hogy a viszályos pártos magyarokat is összebékítené, akik a nemzet béke-karácsonyfa alatt így szólnának: „Szeressük jobban a hazát, nem-mint gyűlöljük felfogásbeli külömbségünkért egymást”. De ez már nemzeti sajátságunk és évszázados bűnünk megtagadása lenne. Kába remény, amely nem következhet be.

Kondulj meg karácsonyi harang, hirdesd a szeretetet az emberek között. Tisztíts meg az életharcaiban ránk rakódott salaktól s engedd, hogy a karácsonyfa alatt abból az örömből, melyet a gyermekek oly megindítóan éreznek, ránk is hintődjék minél több.

Boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk olvasóinknak.

Ivók.

A korbély kompániának két tagja hiányzott: Matusek, a kékfestő és Velérdy, a katonai nyilvántartó. Két szék üresen állott egymás mellett és Muhinka, a lódoktor, aki már felöntött a garadra, minduntalan belőlük rugott.

— Matusek szivacsember! Ugy kell neked, mért nem vagy pontos. És te Velérdy, sivatagtorku, mi lesz az öt forintommal? Azt hiszed, hogy lopom a pénzt?

A korbélyek nevettek, iddógáltak. Arra még nem volt eset, hogy a katonai nyilvántartó kölcsön kapott pénzt visszaadott volna. A katonai nyilvántartónak érzelmes baritonja volt, tudta mindenkiné a nótáját, a viggal kacagtatta, a szomorúval rikatta a becsipett cimborákat. A hangulat eme perceit használta fel a pumpolásokra. Muhinkának ez volt a nótája:

Ki tanyája az a nyárfás?
Nem hallik be a kurjantás.

Muhinka cseh ember volt, odakint élt tizenhat esztendő koráig. Magyar varázs, hogy ami érzést és hangulatot meghagyott a cudar, nehéz élet az ötven esztendő csehben, az mind erre az egyszerű, szinmagyar dalra bugyborékol elö alkoholizált lelkéből. Mikor Velérdy rágyújtott a nótára, Muhinka felemelte a jobb karját, megfenyegette a szemben levő falon a haldokló

Petőfit és mint valami sebzett vadkan, fájdalommal rőfögött. Ha véget ért a dal, könnyezve borult a katonai nyilvántartó nyakába, megcsókolta és így szólt:

— Csalogányom, tökrészeg kis csalogányom.

Mire a katonák nyilvántartója vissza csókolta a meghatott lódoktor és a fülébe sugta:

— Csak neked énekelek így, mert te is szivemben vagy. Adj pár forintot.

A társaság ezért kissé megvetette Velérdyt, de megbocsátott neki. Huszonöt esztendeje naponta együtt voltak ebben a vendéglőben, ennél az asztalnál, tudtak egymásról minden jót és minden rosszat. A kis város élete, a kenyérért való harc, a felekezeti és a vérjátéka e hosszú idő alatt nem egyszer halálos ellenséggé állította őket egymással szembe.

Megtörtént, hogy Rózsa, a fűszeres, a leányát egy fiatal kékfestőhöz adta, aki a hozományából kékfestő műhelyt állított fel, a konkurrencia majd hogy tönkre nem tette Matuseket. Weisz, a zsidó mészáros tetten érte Tergeti, a járásbírói iktató feleségével, mire öltre ment vele s ugyanebben a vendéglőben több ízben félholtra verték egymást. Követválasztások rendszerint két bős pártba szakadt az asztal, melynek tagjai jó svádájú legények lévén, kortések voltak valamennyien s egymás ablakait vorették be a suhancokkal. Mégis, mikor hetet ütött az öreg templom órája, a megszokás istene, vagy ördöge összeterelte

őket a foltozott abroszu vendéglői asztal köré és fájt a szíve annak, aki haragból, vagy megbántódottságból nem jöhetett ide. A száműzetést egyik sem állta sokáig. Rendszerint úgy sodródtak vissza az emberek, hogy új móri, vagy badacsonyi bort hirdetett a vendéglős, ezt jöttek megköszölni, a mámor elérzékenyítette őket, megéreztek, hogy nem tudnak el lenni egymás nélkül és összeültek.

Multak az évek, mind szűkebb lett az italtól gyöngülő szemek látóköre, az üzlettel, a városi politikával és az asszonyokkal mind kevesebbet törődtek és megnyugodtak abban, hogy úgy van, ahogy van, nem érdemes küzdelelni, akarni, mert ugyis bolondság az élet. Látták, mint szaporodnak egymás fején az ősz hajszálak és figyelték, melyik rug be már a nyolcadik fröccsnél és melyik bírja még mindig a tizenötödiket is és sokszor gondoltak arra, hogy vajjon ki kezdi meg az utat a temetőbe? Minden mindegy, mondák a lelkük fenekén, csak a bor, az jó és a halál, az biztos.

Sápadtan, összetörtén lépett a szobába Matusek, a kékfestő. Leült, zavarodottan vizsgálta cimboráit és ami huszonöt esztendő óta szokása volt, elfelejtett az asztalra ütni és a boráért ordítani.

— Mi baj vén zsvány? — kérdezte résztvevőn Muhinka. Miért nem iszol?

— Igazad van, — sóhajtott a kékfestő és bort rendelt.

Kiitta, krárogott, megtörölte a bajuszát és osüggeden szolt:

Wesselényi vármegyeje.

Szilágyvármegye méltó volt a „Wesselényi vármegyeje” megtisztelő névre. Megőrizte nagy fiának, a nagy Wesselényinek szellemét. A nagy Wesselényi emléke iránt érzett hálás kegyelet érzésétől áthatott és annak az eszméiért lelkesült vármegye közönsége emelte a vármegye székvárosa főterén álló s nagy fiának emlékét megörökítő azt a beszélő szobrot, melybe a művész lángelke életet öntött s melyre minden igaz fia e vármegyének büszkeséggel tekintett.

Szégyenkezve írjuk a valót. Vármegyénkben elhalványult a nagy Wesselényi szelleme. Szilágyvármegye nem a nagy Wesselényi vármegyeje többé. Utolsó erősebb fellobbanása volt a Wesselényi szellemétől áthatott vármegye közönsége hazafias érzületének, amikor a nagy Wesselényi fiától, báró Wesselényi Miklós főispántól elbucsuzott.

Azon a közgyűlésen a vármegyebizottsági tagok szeméből a hazafiui fájdalomtól megeredt könnyecsek tükrében egy szomorú jövő képe látszott. Az a márványtábla, melyet ez a közgyűlés a vármegye ház disztermében távozó főispánja hazafiaságának megörökítése végett elhelyezett, határkö. Osztrák szellem váltotta fel azóta a vármegye tanácskozási termében a nagy Wesselényi szellemét.

Wesselényi Miklós báró főispán távozása a főispáni székből összeesik a miniszterelnöki székek Tisza István által történt első ízben való elfoglalásával, aki azt mondta Wesselényinek: „a vármegyei gyűléseken mondott hazafias beszédeidre való tekintettel mi együtt sikeresen nem működhetünk, s nem akarom, hogy a többi főispánoknak például szol-

gálj. Kérlek add be lemondásodat.” A vármegye közönsége Tiszának azzal felelt, hogy egyhangu lelkesedéssel elhatározta Wesselényi Miklós báró volt főispánjának hazafias érdemeit a közgyűlési teremben elhelyezendő márványtáblával megörökíteni, hogy lássák a többi főispánok, miként becsüli meg a vármegye közönsége a hazafiságot.

Ekkora távolság volt még akkor a vármegye közönsége és Tisza között. Amit Tisza a főispáni állással összetérhetetlennek tartott: a hazafiságot, azt a vármegye közönsége márványtáblába vésve örököltette meg, mint az utódok által követendő példát.

Ugyanennek a vármegyének a közönsége az 1913-ik évi december hó 22-ikén tartott közgyűlésen Wesselényi Miklós báró helyébe a Tisza-féle hazafias érzülettel vezéreltetve — a vármegye közigazgatási bizottságába illéfalvi Papp Györgyöt választotta be.

Amint a választás eredménye igazolja, a vármegyei ellenzék nem szervezkedett s nem is akart a bizottsági tagok választásából politikai kérdést csinálni, a főispán akarata érvényesült tehát a választásoknál, a rendelkezése alatt álló szavazatokkal. Első sorban tehát övé az érdem a politikai sikerért, melyért parancsoló urától a megérdemelt jutalom el nem maradhat.

De vármegyénk főispánja, báró Wesselényi Miklós iránt is tartozott volna némi figyelemmel lenni, mert a mint tudjuk, a főispáni kinevezéskor annak is lett volna talán valami szava.

Hiszen szép, kedves dolog az a politika. Azt már látjuk, mivé tette a magyar közéletet. De hogy annyira lesüljedjen egy vármegye közönsége, hogy Wesselényi

Miklós bárót közigazgatási bizottságából csufosan kilökje, hogy helyét illéfalvi Papp Györggyel, a memorandisták vezérével tölthesse be, — semmi pártérdekkel, semmi Tiszaimádással megindokolni nem lehet.

Nem az a bántó, hogy illéfalvi Papp György helyet foglal a közigazgatási bizottságban. Hiszen el kell ismernünk arra való egyéni képességeit, megengedhetjük azt is, hogy a román nemzetiségeknek jogos kívánsága teljesült azzal, hogy az ő nemzetiségi kívánalmaikat legekklatánsabbul kifejező személyiség helyet foglaljon a nagyra hivatott testületben: de nem lett volna szabad Szilágyvármegye főispánjának alkalmat nyújtani arra, hogy a román nemzetiség olyan áron jusson oda be, hogy éppen azt a férfit szorítsa le a fórumról, aki nagynevű elődének hazafias nyomdokain haladva, a magyar hazaszeretetnek, a magyar nemzeti állameszmének ma is élő szimbóluma.

Hát ez a hazafias cselekedet is megörökítendő a vármegye székházának disztermében, még pedig a főispáni szék fölött elhelyezendő sőtáblába vésve.

A SZILÁGYOSOMLYÓ

politikai lap

— előfizetési ára: —

Egész évre . . . 8 K Negyedévre . . . 2 K
Fél évre . . . 4 K Egyes szám ára 20 f

Megjelenik minden csütörtökön.

— Velérdy meghalt.

A cimborák tátott szájjal bámultak a katonai nyilvántartónak üresen maradt székére. Hahó! Talán nem is üres. Ott ül rajta a kegyetlen kaszás, öreg szemével nézi, ki hány fröcsöt iszik. Ott ül, számlálgatja a fröcsöket és tudja, nagyon jól tudja, kire hány pohár jut még.

— Meghalt! Maghalt! — ordította a kékfestő és sirva borult az asztalra. Hőrgöve, buborékolva szakad ki a szájából:

— Guta! Erelmeszesedés! Ott voltam, amikor meghalt.

— Haj! Haj! sóhajtott Tergeti, az iktató. Ahányan itt ültek, mindnek meszes volt az ere és féltek a gutától.

A halálról sokszor diskurálgattak a cimborák és mindegyiknek jól esett hallani, hogy mindegyikük beteg. Így könnyedén viselték el a gondolatot, hogy akármelyik fröccsnél lefordulhatnak a székről. Sokszor, ha nem izlett nekik az ital, azzal a gondolattal is erősítették magukat, hogy egészen jó, hogy az ember meghal, mert a vén ember már úgy sem tud inni és ha tud is, csak gyomorfájást kap tőle. Egyszer vendég került közzük, a székesegyház öregedő karnagya, aki szivgyengeségben szenvedett. Azt mondta, hogy csak addig akar élni, amíg az új oratoriumot befejezi. Bámulva néztek a zenészre, mint valami idegen csillagzat lakójára. Hát olyan ember is van, aki azzal törődik, hogy mit énekelnek a holtak után? . . .

Am most, hogy váratlanul és kegyetlen erőszakkal csapott közzük a halál s elragadta az első a huszonöt esztendőes kompániából, szörnyen meg voltak illetődve. Mindegyik maga elé képzelte a gyomrát, a szívét, a veséit, vajjon mennyire haladhatott már testükben a romlás?

— Ki van kezdve a kompánia, — sóhajtott Rózsa és az asztalra csapott.

— Elnémult az asztal csalogánya, — mondta érzelmesen a lódoktor.

— Nekem már csak a Klein bácsi énekel, a kántor, toldotta meg Weisz, a mészáros.

Matusek, aki titkos antiszemita volt, feddően nézett a mészárosra. Felemelte a poharát és tiszta keresztényi áhitattal, ünnepies, vontatott hangon zengte:

— Az örök világosság fényeskedjék neki.

— Amen! — zugta rá az asztal.

A poharak összeesendültek.

A korhelyek szemeiből kicsordult a könny, behullott a fröcsbe és ők megitták a könnyeiket. Aztán összenéztek, megnyugvással. Megtörölték a bajszukat. A gyász itala jól esett nekik.

— Vegyünk neki koszorút, indítványozta a járásbírói iktató.

— Helyes.

Az iktató szaporán pislogott és fürkészőn nézett az emberekre.

— Majd a — izé, a beszédet én fogom mondani.

A lódoktor epésen vágta oda:

— Tudom, hogy ez lesz a vége. Szegény Velérdy csak azért halt meg, hogy te beszélhess a sirjánál.

— Mit? Mért ne beszélnek? Én vagyok a legjobb szónok ennél az asztalnál. A legjobb szónok én vagyok. A szegény halott volt a legjobb énekes és én vagyok a legjobb szónok.

Az iktató dühösen nézett szét, a szemével megkérdezte mindenkitől: ugy-e én vagyok a legjobb szónok?

— Az vagy, bölintott Weisz, aki az iktató bátyjának házában lakott s ez megígérte neki, hogy a mészárszéket márványkockákkal rakja ki.

— Erről még ráérünk vitázni, — vetette közbe a kékfestő. Előbb vegyünk meg a koszorút.

— Igen, igen a koszorút, — kiáltotta Rózsa, a fűszeres.

Csend borult az asztalra. A korhelyek alkohol-fátyolos agyában lassan motoszkáltak a gondolatok. A vendéglős átérezte vendégei gyászát és szó nélkül, lábujjhegyen rakta az emberek elé a fröcsöket.

Mikor Rózsa, a fűszeres, már egészen részeg volt, felállott.

— Uraim, én nem vagyok a szó embere. Csak a vevőkkel tudok beszélni, de azokkal aztán tudok. Senki úgy nem tud beszélni a vevőkkel ebben a városban, mint én.

— Öndicséret bűdös, — dűnyögte a kékfestő.

— Tudom. Éppen ezért rövid leszek uraim. Indítványozom, hogy a koszorút szegény özvegy sógorasszonyomnál vegyék meg. A fűszeres leült és Weisz nevetett.

— Panama, — mondta félhangosan. — Proviziót kap.

A fűszeres bambán bámult a mészárosra.

— Proviziót? Mi az, hogy proviziót? Gazember, aki mondja.

Az iktató elfehéredett dühében.

— Gazemberek vagytok; gazemberek vagytok. Soha többé nem jövök ide.

Felállott, hogy soha többé ne térjen vissza, de Muhinka, a lódoktor rábámult. Az egyik kezével átölelte őt, a másikkal megfenyegette a haldokló Petőfit, a szájával nevette az iktatót, a szemével siratta a halottat és nevetve-sirva danolászott:

Ki tanyája az a nyárfás?

Nem hallik be a kurjantás.

Szombatos Elemér.

KÜLÖNFÉLÉK.

Rám szakadt az élet ősze* . . .

Molnár Ferenc kedves barátomnak ajánlva.

Rám szakadt az élet ősze
Nagy hamar,
Hajam szürkül, bár a lelkem
Fiatal.
Érzem én, hogy vágyaimnak
Több tavasza nem leszen . . .
A sorsomat siratgatom
Csendesen, csendesen . . .

Lelkem egy bus nagy temető
Képe már,
Nem fakaszt ott életet a
Napsugár.
A bányászok gyászruháját
Hajh de gyakran felveszem!
S e temetőn virasztgatok
Csendesen, csendesen . . .

Reményeim sirjai közt
Visz az ut,
E sirokra hordom én a
Koszorút,
Majd amikor bánatomnak
Nem fakad már könnye sem,
Kivisznek a temetőbe
Csendesen, csendesen . . .

Kit a szíved könnyelműen
Eldobott!
A halottat felejteni
Nem fogod.
Leszel te még olyan árva,
Mint én valék, kedvesem
S emlékemet megsiratod
Csendesen, csendesen . . .

Nagy Lajos.

* Mutatvány Tárcza Bertalan egyik megzenésített szövegéből. A nótája igen fülbemászó, kedves dalam. Ez, meg »Lepereg az őszi rózsák« . . . »Házunk előtt illatozik« . . . »Hulladozik, hulladozik« . . . négy magyar nótája országsszerte ismerté tette nevét. E négy nótára 4 korona. Bárd Ferenc és Testvére adja ki.

Ez uton is felhívjuk a nagyközönség figyelmét a dalárda hangversenyére, melyben Tárcza Bertalan szerzeményei is bemutatásra kerülnek s hisszük, hogy a kedves nóták közül egy pár örök emlékül itt fog maradni közöttünk.

A Téli est.

Szentgyörgyi Hromkovits V. Győző.
(Budapest)

Szép fehér föld, szürke lég,
Komor méla hangulat,
A hét óra messze még
S már sötét a fák alatt.

Mint nagy, gyászos ravatal,
Mozdulatlan, pusztá táj.
Semmi érzés, semmi dal,
Csak az ember szíve fáj.

A friss hóban semmi nyom,
Tiszta, mint egy szemfedő
És a róna és halom
Csendes, mint egy temető.

Erdő szélén hallgatag
Állok, mint egy kőszobor,
Fájó gondok bántanak . . .
Minden egyformán komor.

Benn az erdő mélyében
Már fekete éjszaka,
Hópárnák között pihen
A vadásznak kis laka.

Távol, mint egy hógomoly,
Ködlök egy kis szürkesség,
Észrevétlen egybefoly
Szürke föld és szürke ég.

Állok mint egy kőszobor,
Bámulok magam elé,
Ismeretlen vágy sodor
Ismeretlen cél felé.

Az erdőben oda bent,
A mezőn, a sík felett,
Mindenütt egyforma csend,
Szinte hallom szívemet.

Bus, vergődő lelkemet
Bántja, nyomja valami.
S ha kérlek, hogy mi lehet
Nem tudnám meg mondani.

— Felkérjük olvasóinkat, hogy előfizetési hátralékaikat kiegyenlíteni és az 1914-ik évre is megújítani szíveskedjenek, hogy kötelezettségeinknek mi is eleget tehesünk.

— Közigazgatási bizottsági tagokká a december 22-iki rendkívüli közgyűlésen Dull János 128, dr. Kaizler György 128, K. Nagy Elek 126, illéfalvi Papp György 68 és dr. Pallay M. Béla 63 szavazattal választottak meg az 1914. és 1915. évre. A megválasztottak már a múlt ciklusban is tagjai voltak a bizottságnak, — csak Papp György és Pallay M. Béla az új tagok, kiknek beválasztásával báró Wesselényi Miklós koronáért és Pálkás Endrét, a bizottság régi ellenzéki tagjait buktatta ki a főispán által berendelt mungóhad.

— Államsegély a vármegye vicinális utjaira. A kereskedelmi miniszter vármegyénk kérésére a törvényhatósági és vicinális közutakon a folyó évi árvizek következtében előállott károk helyreállítására 40,000 korona rendkívüli államsegélyt utalt ki. Ezen államsegélynek miként való felhasználását a vármegyére bízta. A most december 22-én tartott törvényhatósági rendkívüli közgyűlés határozta el, hogy a segélyt miként fogja fölhasználni. A hozott határozat szerint a szilágyosomlyó—lomperti vicinális utvonat helyreállítására 1000 korona, — a zálnoki vicinális utra 2000 korona, — a szilágynagyfalusi utvonalon a Csicsó dombon történt földesuszamlás helyrehozására és megátllására 6000 korona, a szilágykraszna—szilágynagyfalusi vicinális utra pedig 2000 korona szavaztatott meg.

— A szilágyosomlyói Jótékony nőegylet hű maradt nemes szokásához s az idén is 2—300 korona összegű ruhaneműt juttatott a ruhátlan szegény gyermekeknek. Bartha Endréné urnő az érdem oroszlanrésze, hogy a nehéz gazdasági viszonyok között is módot talált arra, hogy ily elég szép összeg fordulhasson a ruhátlanul didergő szegények felöltöztetésére. Az elnöknő szerepet odaadóbb ügybuzgósággal aligha tölthetné be bárki is. De méltó társai a nemes humanizmus gyakorlásában Bartha Endréné elnöknőnek Farkas Ödön, Balázs Zsigmondné és dr. Láng Jakab, kik szintén fáradhatatlan jótévedői a szegényeknek, örömmel ragadnak meg minden alkalmat a szükség enyhítésére. A nőegylet az idén a szokásos gyűjtést nem merte megkísérteni, tekintettel a nyomasztó gazdasági viszonyokra. De ezuton kéri mindazokat a nemes emberbarátokat, akik a nélkülözök könnyeit adományokkal apasztani óhajtják, legyenek szívesek kegyes adományukat az egylet buzgó elnöknőjéhez

juttatni, hogy így azoknak a gyermekeknek, akiknek nem jutott karácsonyra, kerüljön uj-évre egy kicsi csizma, vagy ruhácska. A ruhakiosztás folyó hó 22-én délután történt meg az állami iskolában. A szegény gyermekek és az állami iskola nevében Horváth Zsigmond mondott hálás köszönetet a jótékony nőegyletnek a nemes karácsonyi gondoskodásért. Isten áldja meg a nemesszívű adakozókat.

— 73.000 korona hiány a Szamosvölgyi Vasutnál. A Szamosvölgyi Vasut Részvénytársaság dési központi pénztáránál rájöttek arra, hogy mintegy hetvenháromezer koronának nyoma veszett. A részletes vizsgálat fogja megállapítani, hogy sikkasztás történt-e, vagy pedig csak hibás könyvelés folytán látszik a pénz elveszettnek. A hatalmas vasutvállalat hálózata kiterjed Szolnok-Doboka, Kolozs, Szilágy, Besterce-Naszód és Szatmár vármegyékre, forgalma évi tíz millió, így a hiány nem jelent nagyobb megrázkódtatást a vállalatra. A bonyolult ügynek, amely Dész egész lakosságát hetek óta állandóan izgalomban tartja, előzményei a következők: Ez év november tizenkettedikén meghalt Krémer Lajos, a Szamosvölgyi Vasut központi főpénztárosa. November 17-én a vasut tisztviselőiből álló bizottság rovincsolást tartott és megállapította, hogy a pénztárból 68.000 korona, némelyek szerint 73.000 korona hiányzik, a mire nincs szabályszerű fedezet. Mondják, hogy a vezetőség a rendes időközben való rovincsolásra hivatott felügyelő-bizottság egyes kiküldöttjeit patriárhálisan mentette fel a rovincsolás munkájától. A pénztár kezelősege ugyanis az elmaradt rendes rovincsolások idején állandóan nyilatkozatot adott a rovincsolni készülő felügyelő-bizottsági tagoknak, hogy a pénztár állapotaért felel. Így a rovincsolások egymás után elmaradtak. Jellemző, hogy szeptember huszadikán a felügyelőbizottság még mindent rendben talált és a mostani rovincsolásnak alig egy hónap múlva kellett kiderítenie, hogy a pénztárban már jóval előbb voltak hiányok.

— Adomány. A szilágyosomlyói Jótékony Nőegylet, tekintettel a kedvezőtlen pénzügyi és gazdasági viszonyokra, elhatározta, hogy ez évben a szegény iskolás gyermekek segélyezését csak is olyan arányban teljesíti, miként azt kézi pénztára megengedi, de gyűjtést nem indít, nehogy a közönséget az erőszakolt gyűjtés terhelje. De annál hálásabb szívvvel fogadja az önkéntes nagylelkű adakozók kegyes adományát és pedig a szilágyosomlyói kereskedő urak újévkor szokásos ajándékok kiosztása megváltásául Stern és Schwartz urak közvetítésével egyletünknek 40 koronát ajándékoztak. Továbbá péchufalusi Péchy Imréné 20 K., Bartha Endréné 5 K., Farkas Ödön 3 K., dr. Nádudvary Jenőné 5 koronát juttattak az egylet jótékony céljaira. Ezen nagylelkű adományokért leghálásabb köszönetét nyilváníti az egylet nevében az Elnökség.

— Műsoros estély A szilágyosomlyói Daloskör december hó 27-én, szombaton, a színház helyiségében, részken az elaggott iparosok menháza alapja javára, részben saját pénztára gyarapítására, műsorral egybekötött jótékonycélu táncestélyt rendez az alábbi műsorral: 1. Elnöki megnyitó, tartja dr. Nagy Lajos elnök. 2. Induló. Huber Károlytól. Előadja a Daloskör. 3. Felolvasás, tartja L. Kiss Zoltán. 4. Népdalegyveleg. Lányi Ernőtől. Előadja a Daloskör. 5. Páros jelenet. Előadják Sárosy Etus k. a. és dr. Ajtay Ferenc. 6. Vadászdal. Szentirmay Elemértől. Előadja a Daloskör. 7. Népdalok, Tárcza Bertalantól. Előadja a szerző személyes kísérete mellett Ladányi Ödön. 8. Bortal. Hoppe Rezsőtől. Előadja a Daloskör. Műsor után tánc. Helyárok: támlás-szék 2 K. Körszék 1 K. 60 fillér. Zártszék 1 K. 20 fillér. Állóhely 1 korona. Kezdeteste pontban 8 órakor. Külön meghívók nem bocsátattak ki.

— Ajándékok megváltása. Karácsony és új év alkalmából kereskedőink körében évek óta az a szokás honosodott meg, hogy vevőiknek naptárakkal és más ajándéktárgyakkal szoktak kedveskedni. Most elhatározták, hogy ezeket a karácsonyi és újévi ajándékozásokat beszüntetik és az ezekre szánt összeget összededik és jótékony célra fordítják. Így gyűlt össze néhány kereskedő adományából 180 korona, melyet az adományozók a helybeli

három nőegylet rendelkezésére a szegények segélyezésére és a városi rendőrlégénység között való kiosztásra szántak. Ezen jótékony adományhoz eddigelő hozzájárultak: Frankovits Ignátz 30 K, — Bród Bence, Csernecz József, Schwartz Ignátz, Stern Testvérek 20—20 K, — Stein Izidor 15 K, — Brüder Kálmán, Vass Lukács, Blau Sándor 10—10 K, — Rozenbeger Sámuel, ifj. Rozenberg Mór 5—5 K, — Gyomán Testvérek, Schwartz E. és Társa 4—4 Schleizinger Adolf, Sámuel Sámuel 2—2 K, — Frankovits Sámuel, Keller Izsó, Nyiszli József 1—1 K. Nagyon helyes a kereskedőknek ez a nemeslelkű elhatározása, mert míg az eddigi naptár- és más egyebek ajándékozgatása maguknak a kereskedőknek több pénzükbe került és mégis ugyszólván kidobott pénz volt, — emez elhatározással pénzt takarítanak meg maguknak — elejét veszik sok félreértéseknek és apprehendáknak, — másfelől nemes cselekedetet végeznek, midőn a szegények felsegéléséért gondoskodnak. Remélhető, hogy a fenti példát többen is követni és a már begyűlt összeget adományaikkal gyarapítani fogják.

— **Szabadságolások.** A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Szilávikné Váradai Etelka állami polg. iskolai igazgatónőnek és Csománé Hikker Erna rendes tanítónőnek három havi szabadságot engedélyezett. Ezen időtartamra az igazgatói teendőket ellátásával Marossy Aranka rendes tanítónő, a tanítónői teljesítéssel pedig dr. Meszesánné Triff Adél okl. polg. isk. tanítónő bízott meg.

— **Búcsunyilatkozat.** Barboloviciu Alimp g. k. püspöki helyettes új év napján adja át hivatalát és távozik városunkból. A köztisztelőben és szeretetben álló főpap következő sorával veszen búcsút a város közönségétől:

A „Szilágysomlyó“ hetilap tekintetes szerkesztőségének. Helyben.

Mielőtt eltávoznék Szilágysomlyóról, amely város engem vendégszeretettel több mint 40 éven keresztül kitüntett, sietek ezuttal is azon legkedvesebb kötelességemnek eleget tenni, hogy e nemes város fenkolt gondolkodásu vezetőségének, összes hatóságainak, testületeinek, és társulatainak, nemkülönben egész polgárságának leghálásabb köszönetemet ez uton is kifejezzem szerény személyem iránt mindenkoron tanúsított szeretetért, előzékenységeért, — az iránt esedezve, miszerint engem a jövőben is a legjobb emlékezetben tartani méltóztassanak.

Pájdalmas válasomhoz egyedüli hő imám az, hogy a kegyelmes Mindenhátó e nemes város vezetéségére, hatóságaira, testületeire és minden egyes lakosára kiapadhatatlan isteni áldását árássa és atyai malasztjában részeltesse! Fogadja tekintetes szerkesztőség szives jóindulatáért benső köszönetem kifejezését. Kelt Szilágysomlyón, 1913. évi december hó 24-én. Kiváló tisztelttel: Barboloviciu Alimp, szilágysági nyugalmazott püspöki helynök és az „I-ső Ferencz József rend“ lovagja.

— **Jégpályák.** A korcsolyázási időszak közeledtével az uri kaszinó elhatározta, hogy Rákóczi-utcai saját kertjében jégpályát létesít, ha arra megfelelő számú résztvevő akad. A borfogyasztási szövetkezeti jégpályát is nagyban rendezik. Egy kérdés, hogy két korcsolyapályához lessz-e elegendő közönség. Elég kár lenne, ha a kettő közül aztán egyik se sikerülne. Nem helyesebb lenne a már meglevő berendezett pályát pártolni, mint új alakulásokkal kísérletezni. Nem is tételezhetjük fel, hogy a kaszinói korcsolyapálya felállítására olyan célzattal indulna, hogy oda aztán csak is kaszinói tagok járhatnának. Ehhez aztán már igazán kevesen lennének és drága mulatság lenne.

— **Köszönet.** A szilágysomlyói izraelita segélyező nőegylet nevében hálás köszönetet mondok a helybeli kereskedőknek, kik a szokásos újévi ajándékok megváltása címén 40 koronát juttattak hozzám, hogy azt szegényeink közt kiosszuk. Szilágysomlyó, 1913. december hó 24-én. Barta Károlyné, nőegyleti elnök.

— **Városi közgyűlés.** December hó 23-án d. e. 10 órakor kezdődőleg a Wesselényi-téren levő városház tanácstermében közgyűlés volt Hegedüs Sándor h. polgármester elnöklése alatt. A rövid lefolyású gyűlésen jóváhagyólag tudomásulvette a képviselőtestület, hogy a városi

borítal és husfogyasztási adó és illetve adópótlékok beszedési jogát nyilvános árverésen Csengeri Mihály vette bérbe az 1914. évre 18,000 korona, — az 1915. évre 20,000 korona, — az 1916. évre 24,000 korona bér fizetése mellett. A vásárvászedési jogot pedig az eddigi bérlő Herschkovits Leopold fogja gyakorolni 9000 korona évi bér ellenében.

— **Mikor a gyermek a baltával játszik.** Muszte János, nagyderzsidi lakos f. hó 18-án forgácsot szedett. Közben megpihent a jobb kezét a favágó tőkére tette. Négy éves öcsöce, László körülötte játszadozott s egyszerre a tőke mellett levő baltát felemelte s tőle telhető erővel a tőkébe vágta. A balta bátyja jobb kezének mutatóujját töből levágta.

— **Köszönetnyilvánítás.** A szilágysági román nőegylet köszönettel közlésezi, hogy a szilágysomlyói kereskedők a mai napon naptár-megváltás címén 40 koronát ajándékoztak a szegénysorsu gyermekek felsegélyezésére céljából a nőegyletnek. Papp Lászlóné, a szilágysági román nőegylet elnöknője.

— **A tavaszi állatösszeírás.** A földmivelésügyi miniszter most tette közzé a tavaszi állatösszeírás eredményét feltüntető kimutatást. A kimutatás szerint az országban 6,206,867 szarvasmarha van. 169,922 darabbal több, mint az 1912. évben. A magyar fajta szarvasmarhák száma 1,654,091. A pirostarkáké 3,773,661. A borzdereseké 185,341. Más színű szarvasmarha 432,091 van az országban. A pirostarka fajta szarvasmarha szaporodik, a magyar fajta apad. A kimutatott számból bika 61,155, bikabornyu (2 éven aluli) 214,802, tehén 2,636,139, üszöbörnyu 1,360,184, ökör 1,134,998, tinó 799,589. Egy közhasználatu tenyészbikára 80 tehén esik. — Ló 2,005,019 van az országba. Ebből csődör 22,457, csődöröcsikó (3 éven alul) 115,470, kancaló 911,847, kancacsikó 230,217, paripa 618,316, herélt csikó 106,712. A lóállomány gyarapodása 45,019. — Sertés az 1912. évi 7,409,801 darabbal szemben 6,824,651 van, fogyott az állomány 585,144 darabbal. — A juh szintén fogyott 508,196 darabbal. Az 1912. évben 7,168,054 volt, most csak 6,659,258 van. — Találtak továbbá az országban 16,157 szamarat (a szaporodás 171), 905 öszvért, (apadás 63 darab) és 268,752 kecskét (apadás 45,097).

A Hét jubileumi száma. Huszonöt évvel ezelőtt nagy és jelentős eseménye volt a magyar irodalomnak. Ez az esemény a Hét első számának megjelenése volt. Ma, huszonöt év múltán ugyanakkora szenzációt jelent az irodalomnak és a magyar olvasó közönségnek a Hét jubileumi száma, mely kis tükre nemcsak a mai magyar irodalomnak, de összefüggő történelmi annak a fejlődési folyamatnak, mely a magyar irodalom útján jelzi az utolsó 25 év alatt. A kilenc ivre terjedő jubilaris szám címlapja Kiss József színes arcképét közli, mely László Fülöp festménye után készült. A cikkek, novellák és versek nagy sorozatát Kiss József konferansza vezeti be. Utána Kóbor Tamás méltatja a Hét 25 éves fennállásának jelentőségét. E szellemes krónika után újból Kiss József szólal meg. Bemutatja a »Legendák nagyapámról« című hatalmas költeményének legújabb folytatását. A lap novellisztikai részében közli Mikszáth Kálmán egyik gyönyörű elbeszélését, melyet az elhunyt író hagyatékában találtak. Lovik Károly, Rákosi Viktor, Porzó, Szabóné Nogall Janka, Szomaházy István és mások novellákkal és visszaemlékezésekkel gazdagítják a lap tartalmát, melyet Vadász Miklós, Szinnyey-Merse Pál, Herrér Czézár, Gyenes Gitta, Fényes Adolf és Kóvér Gyula eredeti rajzai tarkítanak. A hosszabb közleményeken kívül tömördek verset, mintegy másfél száz arcképet hoz a jubilaris szám, amelyben a magyar irodalom minden számottevő munkása elmondja a Héthez való viszonyát, vagy méltatja a lap irodalmi jelentőségét. A jubilaris szám ára egy korona. Kapható minden dohánytözsdében és könyvkereskedésben. Ezt a számot minden új előfizetőnek ingyen küldi meg a Hét kiadóhivatala: Budapest, VIII., Népszínház-utca 22. Előfizetési ára félévre 10 korona. Mutatványszám ingyen.

— **Ünnepi olvasmányok.** A híres svéd író, Ellen Key korunkat a »gyermek századának« nevezte el. És méltán. Mert társadalmunk minden tényezője ma egy boldogabb gyermekkor megteremtésén fáradozik. Sőt azok a kulturális törekvések, melyek jobb társadalmi berendezéseket, biztosabb létfenntartási viszonyokat követelnek, mind a jövő generáció: a gyermek jobbsorsának megalapozását célozzák. De nemcsak a társadalmi berendezéseket akarják a fejlődés viszonyaihoz mérten a gyermek számára megjavítani, hanem magát a gyermeket is testileg és lelkileg mind tökéletesebb és harmonikusabb egyéniséggé akarják nevelni, hogy egy boldogabb társadalom boldog tagja lehessen. E cél elérésében óriási szerepe van az irodalomnak. A könyvek a gyermek legjobb nevelői, elválaszthatatlan pártásai. A gyermekkor olvasmányok impressziói az egész életre kihatnak! Jellemét kifejlesztik, irányítják,

kedélyét megnevesítik a könyvek, — vagy megméltelyezik. Szülők! Nevelők! A gyermek századában óvakodjatok rossz, alacsony színvonalon álló ifjúsági irodalomtól! Mert mérgezőbb ez mindennél. Sajnos, nálunk még a jó gyermekkönyvek oly drágák, hogy csak a vagyonos szülők gyermekei számára hozzáférhetők. Egy lelkes csapat, élén gróf Teleki Sándor-néval, a »Szikra« néven jól ismert irónővel vállalkozott arra, hogy a magyar fiúknak és leányoknak olcsón megszerzi a gyermekirodalom remekait. A Modern Ifjúsági Könyvtár 64 oldalnyi terjedelemben 20 filléres füzeteket hoz forgalomba szébbnél-szebb történetekkel és művészi képekkel tarkítva. Eddig 5 ilyen füzet jelent meg: A bűvös forrás, Sampo Lappellil, Napsugár hercegnő, Öles Miska és Zelma Lagerfőf híres legendáját »A betlehemi gyermeket« tartalmazva. 20 fillérért, vagy évi 5 korona előfizetési díj ellenében minden szülő megszerezheti gyermeke számára a szívet és lelket gyönyörködtető legnemesebb szórakozást: az olvasást. A Modern Ifjúsági Könyvtár Kiadóhivatala (Budapest VII. Thököly-ut 46.) készséggel küld mutatványszámot az érdeklődőknek.

— **A Globetrotter furfangja.** Az összes lapok megírták, hogy legrokonszenvesebb írónk egyike Kanadába utazik. A sokoldalú író, aki a Pegazust is jól megüli, de Thalia kordéján is már szép utakat tett meg, vasuton és tengerjáró hajókon több ízben bebarangolta már nemcsak Európát, hanem Amerikát, sőt Kínát és Japánt is. Legújabb utakelése előtt egy szép hölgy aggodalmasan kérdezte:

— És mondja csak... mit szól a gyomra ahhoz a sokféle istenverte, idegen koszthoz?

Az író mosolyogva felelt:

— Ne féltsé Nagyságos asszonyom az én gyomromat; semmi veszély sem fenyegeti azt. Podgyászomnak legfontosabb része egy kötet »Háztartás«. A hova jövők, első dolgom, hogy a Boarding house szakácsnőjét, vagy a szálloda chef de cuisine-jét beavatom e kitűnő lap tükáiba: Lefordítom neki ama ételek receptjét, amelyekre gusztusom van és így mindig a szájam ize szerint étkezhetem. Minden utazásomhoz más-más évfolyamot viszek magammal és így, tehintve, hogy a »Háztartás« a jövő évben lesz husz éves, még eleget utazhatom. A »Háztartás« kiadóhivatala (Budapest, II., Margit-körút 5/b.) bárkinek készséggel küld mutatványszámot.

— **A »Vasárnapi Ujság«** december 21-iki száma a Magyar Általános Hitelbank új palotáját, Budapest legújabb és legnagyobb szabású banképületét mutatja be igen szép képekben. A többi képek a Nemzeti Szalon kiállítását, remek szép tátrai szarvas-képeket, Rampolla biborost mutatják be. Nagy érdeklődésre számíthat a szépirodalmi részben egy részlet Szép Ernő új darabjából, Rákosi Viktor és Szöllösi Zsigmond novellája, Szaboleska Mihály verse, Schöppflin Aladár színházi cikke, Grazia Deledda regénye. Egyéb közlemények: a komáromi kulturpalota s a rendes heti rovatok Irodalom és művészet, sakkjáték stb. A »Vasárnapi Ujság« előfizetési ára negyedévre öt korona, a »Világkrónika«-val együtt hat korona. Megrendelhető: a »Vasárnapi Ujság« kiadóhivatalában. (Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a »Képes Néplap«, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 K. 40 f.

Köszönetnyilvánítás.

Azon városi képviselőtestületi tag uraknak, kik a folyó hó 16-án megtartott részleges tisztújításon a közigazgatási tanácsnoki állás betöltése alkalmából szavazataikat személyemre adták, lelkemből őszinte köszönetet mondok.

Felelemelő reám nézve az a tudat, hogy személyem iránt ezen kitüntető bizalom önként, minden külső befolyástól menten nyilvánult meg s kérem az igen tisztelt képviselőtestületi tag urakat, hogy eme jóakarataikat részemre a jövőre is tartsák meg.

A viszontlátásra a legközelebbi választáson! Nagyenyed, 1913. december 18.

Teljes tisztelettel:

Dr. Szilávik Imre.

— **Köszönetnyilvánítás.** Egy nemes szív felbuzdulásából nekem is megadatott, hogy a szent karácsony ünnepét meleg szobában, meleg étel mellett tölthessem. Tekintetes Bölöny Bálint rendőrfőkapitány ur kegyes volt részemre 25 korona 60 fillért könyörületos szívektől gyűjteni. Fogadják ugy a nemes kezdeményező, mint az adakozó jószívű emberek mély hálátát és köszönetemet. Dénes László,

— **Budapesti Hírlap.** Főszerkesztő és tulajdonos: Rákosi Jenő Az ország legelterjedtebb és legtekintélyesebb politikai napilapja. Megjelenik naponta (hétfő kivételével) kora reggel. Előfizetési ára: egy évre 28 kor., félévre 14 kor., negyed évre 7 kor., egy hónapra 2.40 kor. Egyes példány ára 10 fill. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 5. sz. Minden ember tudja ebben az országban, hogy a Budapesti Hírlap ugy politikai magatartásban, mint társadalmi, művészi, irodalmi és gazdasági törekvésében a nemzeti irányt követi és csak egy célt ismer és ez az, hogy erős hittel és lankadatlan buzgalommal szolgálja a magyar nemzeti érdeket. Ezért terjed el a Budapesti Hírlap oly nagy mértékben a magyar komoly hazafias körökben és ezért mindenki, aki lelkében és törekvésében ugyanama vágyakat érzi, mint a Budapesti Hírlap emberei: a Budapesti Hírlapból merit tudást és lelkesedést és aki csak teheti, a Budapesti Hírlapot járátja házához. A Budapesti Hírlapot haszonnal forgatja kezében a család, az asszony és az ifjuság egyaránt. Közleményeit mindig a jó izlés és a becsületes hazafiaság diktálja, értesülései mindig kimerítőek és szavahihetőek, tartalma válogatott és terjedelmes. Minden magyar embernek a figyelmébe ajánljuk a Budapesti Hírlapot.

Budapesti elsőrendű műszaki társaság és olajgyár

RAYONKÉPVISELŐT

keres igen előnyös feltételek mellett.

Csakis **agilis, befolyásos** urak, kik **ipartelepeknél, uradalmaknál és mezőgazdáknál be vannak vezetve**, ha fix állásban vannak is, küldjék be zárt ajánlataikat **Klein Simon hirdető-irodájába**, Budapest, VII., Erzsébet-körút 24. sz. „Biztosított diszkréció” jelige alatt.

2—2

951—1913. végrh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó, az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a, illetőleg az 1908. évi XLI. t.-c. 79. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zilahi kir. törvényszéknek 1913. évi 2287. Polg. számu végzése következtében dr. Ajtai K. Pál szilágyosomlyói ügyvéd által képviselt Kopenez Antal szilágyosomlyói lakos javára 60 K — fill. s jár. erejéig 1913. évi

április hó 5-én foganatosított biztosítási és kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 650 kor. — fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: ökrök nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a krasznai kir. járásbíróság 1913. évi V. 160. sz. végzése folytán 60 korona — fillér tőkekövetelés, ennek 1913. évi január 2. napjától járó 6% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 44 korona 60 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig a fizetett összeg be tudásával az árverés Ráton községben, végrehajtást szenvedő lakásán, hivatalból leendő megtartására 1913. évi december hó 30-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1884. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára elrendeltetik.

Kelt Krasznán, 1913. évi december hó 15-ik napján.

THORDAY GERGELY,
kir. bir. végrehajtó.

11.472—1913. kig. sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Szilágyosomlyó r. t. város által a szilágyosomlyó—lomperti utcsoport somlyógyörtelki bérelt kőbányából a szilágyosomlyó—lomperti vicinális ut 0—1 kilométer szakaszára elhelyezendő 51 halom, vagyis 102 köbméter kőnek a bányából nevezett utszakaszra leendő kiszállítását és felállítását 1913. évi december hó 29-én d. e. 9 órakor a városháza tanácstermében tartandó nyilvános szóbeli versenyárgyaláskor vállalatba adom. Vállalkozó köteles az elvállalt beszállítási és aprítási munkát legkésőbb 1914. évi március hó 1-jéig elvégezni és az utcsoport elnöknek vagy megbízottjának kifogástalanul átadni, minek elmulasztása esetén a város jogosult lesz a szóban forgó munkálattal, esetleg annak hátralevő részét vállalkozó terhére és veszélyére más vállalkozó által elvégeztetni.

Bánatpénzül az árverelő bizottság előtt 200 korona leteendő.

Szilágyosomlyó város fenntartja magának arra a jogot, hogy az ajánlatok között szabadon választhasson, vagy esetleg a beérkező ajánlatok egyikét se fogadja el.

Megjegyzem, hogy ajánlattevő oly vagylagos ajánlatot is benyújthat, mely szerint Berettyó-folyóbeli, avagy elsőrendű minőségű bányakavicsot szállít, ez esetben azonban természetesen a termelés rostálás költségei, valamint az esetleges bányabór is őt terhelik.

Szilágyosomlyó, 1913. december 20-án.

Hegedüs Sándor,
h. polgármester.

645—1913. végr. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó, az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyilondai kir. járásbíróségnek 1912. évi 3/3 számu végzése következtében dr. Simon Miksa ügyvéd által képviselt Nagysomlyó keresk. bank javára 90 korona — fillér s jár. erejéig 1912. évi július hó 1-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 900 korona — fillérre becsült következő ingóságok, u. m.: deckák, pálinkafőzőüst, sertések nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a krasznai kir. járásbíróság 1913. évi V. 390. számu végzése folytán 90 korona — fillér tőkekövetelés, ennek 1911. évi szeptember hó 28. napjától 6% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 50 korona 40 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Valkóváralja községben, Hirsch Aladár lakásán, jelentkezésre leendő megtartására 1913. évi december hó 29-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Kelt Krasznán, 1913. évi november hó 25-ik napján.

THORDAY GERGELY,
kir. bir. végrehajtó.

646—1913. végrh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. illetőleg az 1908. évi XLI. t.-c. 79. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyilondai kir. járásbíróségnek 1912. V. 1/3. számu végzése következtében dr. Simon Miksa ügyvéd által képviselt Nagyilondai keresk. bank javára 125 korona — fillér s jár. erejéig 1912. évi június hó 1-én foganatosított biztosítási és kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 900 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: deszka, pálinkafőző üst, sertések nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a krasznai kir. járásbíróság 1913-ik évi V. 389/1. számu végzése folytán 125 korona — fillér tőkekövetelés, és ennek 1911. szeptember hó 28. napjától járó 6% -os kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 68 kor. 69 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Valkóváralján, Hirsch Aladár lakásán, jelentkezésre leendő megtartására 1913. évi december hó 29-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1884. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adadni.

Kelt Krasznán, 1913. évi szeptember hó 25-ik napján.

THORDAY GERGELY,
kir. bir. végrehajtó.

6731—1913. tkvsz.

Arverési hirdetmény.

A szilágyosomlyói kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság Szilágyosomlyó és Vidéke Ipari és Gazdasági Hitelszövetkezet végrehajtónak Varga Ferenc és kiskoru Kónya Jzsef, Juliánna és Sándor krasznai lakosok végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási ügyében a végrehajtási árverést 63 korona tőke, ennek 1912. június 1-ső napjától járó 8% kamatai, 36 korona 20 fillér per és végrehajtási, valamint ezennel 20 korona 50 fillérben megállapított árveréskérsi költségek kielégítése végett az 1881. LX. t.-c. 144. §-a alapján és a 146. §-a értelmében a zilahi kir. törvényszék és a szilágyosomlyói kir. járásbíróság területén levő a szilágyosomlyói 1709. sz. jtkvben A. + 1. rz. a. felvett 6468. hrsz. udvarral ellátott ingatlanra vonatkozó épülettulajdoni és telekhasznélvezői jogra 610 koronában ezennel megállapított becs, mint kikiáltási árban elrendeli.

Az árverés megtartására határnapul 1914. évi január hó 13. napjának d. e. 10 órája tűzetik ki a kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság árverési termében (földszint).

1) A fenti árverési határnapon a fennt elsorolt ingatlan a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb árban el nem adhatók.

2) Arverezni szándékozók tartoznak bánatpénz fejében az ingatlan kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. november 6-án 3333. sz. a. kelt I. M. R. 8 §-ában megjelölt értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

Szilágyosomlyó, 1913. október 1. A kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóságtól. Kormos s. k., kir. járásbíró.

A kiadmány hitelül:
Schlecht Lajos,
kir. tkvvezető.

Szilágysomlyó zilahi járási főszolgabírója.

7820—1913. kig. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az alsóegregyi körjegyzői állást elnyerni óhajtok az 1883. évi I. t.-c. 6., illetve az 1900. XX. t.-c. 3. §-ában irt minősítésüket s eddigi szolgálatukat igazoló okmányokkal felszerelt kérelmeiket hozzám 1914. évi január hó 10-ig beadhatják.

Az állás javadalmazása:

1. Törzsfizetés . . . . . 1600 kor.
2. Természetbeni lakás és kert
3. Fuvarátalány . . . . . 590 kor.
4. Irodafűtési és világítási átalány 210 kor.

Zilah, 1913. évi december hó 15-én.

Tarpai Miklós,
főszolgabíró.

Mielőtt szőlővesszőt SZŐLŐOLTVÁNYT, BORT

gyümölcs- és diszfát

vásárolna, a saját érdekében kérje legújabb képes árjegyzékünket, mely mindenkre nézve sok hasznos tudnivalót tartalmaz.

Pontos **Szücs Sándor Fia**
cim:
szőlőoltványtelep és bortermelő részv.-társ.
BIHARDIÓSZEG.

3—16

1845—1913. végreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alólírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a, illetőleg az 1908. évi XLI. t.-c. 79. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szilágysomlyói kir. járásbíróságnak 1912. V. 1166. számú végzése következtében dr. Veverán György szilágysomlyói ügyvéd által képviselt Krasznamegyei hitelbank r.-t. javára 280 korona — fillér s jár. erejéig 1912. évi december hó 10-én foganatosított biztosítási és kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 700 koronára becsült kötetkező ingóságok u. m.: írógép és könyvszekrény nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a szilágysomlyói kir. járásbíróság 1912. évi V. 1166. számú végzése folytán 280 korona — fillér tökekövetelés, ennek 1912. évi július hó 1. napjától 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 93 korona 55 fillérben bírósággal már megállapított költségek erejéig a fizetett összeg betudásával, az árverés alperes lakásán: Szilágysomlyón leendő megtartására 1914. évi január, hó 10-ik napjának délutáni 1/25 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1884. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára elrendeltetik.

Kelt Szilágysomlyón, 1913. évi december 8. napján.

Roska Vertán,
kir. bir. végrehajtó.

SZÉP MIKLÓS

gőzmosódája és vegyi
ruhatisztító intézete.

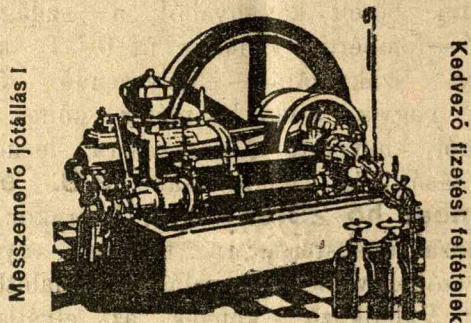
SZILÁGYSOMLYÓN.
Bem-tér 3. sz. (Nemzeti szálloda mellett).

Elvállalok mosást, vasalást, ugyszintén nőt és férfi ruhák vegytisztítását és azokat a legkényesebb igényeknek is megfelelően készítem el. Különösen felhívom b. figyelmét egy helyi, mint a vidéki t. közönségnek arra, hogy a gallérok és kézelők rongálása ki van zárva, mivel azok a legnagyobb vigyázat mellett tisztíttatnak.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéve, vagyok
7— tisztelettel:

SZÉP MIKLÓS.

Elismert legjobb motorok!

Messzemelő jótállás!

Kedvező fizetési feltételek!

Eredeti KÖRTING

DIESELMOTOROK álló- és fekvőrendszerek

Szivógáz és benzinmotorok.

Benzin és nyersolajos cséplőgarnitúrák, magánjáróval is.
Meglepő újdonság! Meglepő újdonság!

Nyersolajmotorok

gyújtófej, vízbefecskendezés és kompresszor nélkül.

Gellért Ignác és Társa

28—30 mérnöki iroda

Budapest, V., Koháry-utca 4.

Saját érdekében kérjen ajánlatot!

Szenzációs

karácsonyi és újévi újdonságok

megérkeztek

A NEMZETI BAZÁRBAN!

Postaköltséget, fáradságot megkimélhet, főlöszleg budapesti áruházakból rendelni, itt minden játéktárgyat, gyönyörű babákat, karácsonyfa díszeket, legújabb meglepetéseket személyesen megtekinthet. Csalódás kizárva!

3—3

Ifj. Weisz Ignác,
Nemzeti bazar.

Tör. védve

Utánzatoktól
óvakodjunk!

**Köhögés, Rekedtség és Hurut
ellen nincs jobb, mint a valódi**

„Menthomol-Cukorkák“

Hatásuk gyors és biztos, nagyon kellemes, jó ízűek, a gyomrot nem rontják, az étvágyat elősegítik.

A köhögési inger, valamint a hangszálak kifáradását megakadályozzák, miért is énekesek, színészek, papok, szónokok állandóan használnak.

Dohányzóknak nélkülözhetetlen a száj udítására és a dohányszag eltávolítására. Ára 1 doboz 8—12 40 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában. Vásárlásnál vigyázzunk a „Menthomol“ névre, melynek minden dobozán a fent látható 4 gnóm alaknak rajta kell lennie!

Gyár: **EGGER A. FIA**, esász. és kir. udvari szállító, Bécs.

A budapesti

**„Bölcsészettanhallgatók
Segítő Egyesülete“,**

Budapest, VIII. Múzeum-körut 6—8 sz.

Tanárjelölteket vidékre nevelőknek, internatusi felügyelőknek, tanügyi kisegítőknak, magántitkároknak és bármely szakszerű munkák elvégzésére díjtalanul közvetít a t. nagyközönségnek.

ELADÓ BOR.

80 hektoliter 1912. évi,
— továbbá 70 hektoliter
1913. évi új bor és 20 hektoliter több évről való aszu bor eladó

Bölöni Sándornál,
Szilágysomlyón.

Horgony-Syrup. Sarsaparilla

Vértisztító szer. Övege: kor. 3.50 és 7.50.

Horgony-Liniment. Capsiol compos.

6 Horgony-Pain-Expeller pótléka.

Férfi és női testvérölés hűléseknél, rheumánál, köszvényknél stb.

Övege: kor. — 80, 1.40, 2.—.

Horgony-kénés-kenőcs

mindkét idegcsillapító száraz és nedves kitéseknél stb.

Tégléje: kor. 1.—.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban vagy közvetlenül beszerezhető

Dr. Richter „Az arany országhoz“ című gyógyszerárúháza, Prága I, Elisabethstrasse 5.

Eladó ház.

Szilágysomlyón, Rákóczi-utcában, a eendő főgimnáziummal szemben, egy utcára néző **uri lakás**, több más **lakóházzal** és megfelelő mellékhelyiségekkel **eladó**.

Ugyanott eladó **szőlőkert** két hold berakott csemege termőszőlővel, az aljában 3 hold **szántó** és egy hold **gyümölcsös**. Értekezni lehet **Barbovszky János** tulajdonossal Rákóczi-utca 17. szám alatt. (Saját-ház.) 8—9

Máthé László

butorasztalos, kárpitos üzlete, butoraktára és első temetkezési intézete

Szilágysomlyón.

Ajánlja dusan fölszerelt **butoraktárát asztalos műhelyét és kárpitos üzletét**, melyet most rendezett be, ellátva szakképzett munkavezetővel, hol mindenféle asztalos és kárpitos munkák készen kaphatók és megrendelésre is a legrövidebb idő alatt a legfinomabb izléses kivitelben, jutányos árban készíttetnek.

Temetkezési intézetemben

minden kellékek nagyválasztékban állanak a közönség rendelkezésére. Temetések önálló elrendezését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, jutányos árban elvállalja.

Temetkezési intézetemhez diszes kivitelű **gyászokcsit** hozattam, melyet minden általam rendezett temetéseknél ingyen, minden költség felszámítása nélkül adom.

A nagyérdemű közönség pártfogását mély tisztelettel kéri

Máthé László.

Üzlethelyiség és műhely: Báthory István-ut, saját házamban. 28—52

Hirdetmény.

A „Szilágysomlyó és vidéke ipari és gazdasági hitelszövetkezet”, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja közhírré teszi, hogy

takarékbetéteket

legelőnyösebb feltételek mellett elfogad és azok után a betevőknek **6%-os kamatot fizet**.

Ingatlan kölcsönöket ad első betáblázásra előnyös kamatláb mellett. — Különösen ajánlja a **hosszabb lejáratu** — 50 éves — földkölcsönöket **5 1/2%-os**, avagy **6 1/2%-os jelzálogos kölcsönöket** is, melyeknek kieszakölésében díjmentesen jár el.

4—20

Az igazgatóság.

Hungária Bank r.-t.

Budapest, Koronaherceg-u. 18.

Legelőnyösebben kamatoztat **takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlákra**.

Gabonaneműeket, takarmányfélét a legelőnyösebben vesz és elad bizományban.

Elnök: Gróf Sztáray Sándor. Alelnökök: Gróf Cagninacci Hiacinthe, Bárány Ferenc, Gróf Zichy Géza Lipót. Igazgatósági tagok: Gróf Apponyi Gyula, Beniczky Ödön, Gróf Cagninacci Pál, Gróf Erdődi Sándor, Bárány Wulf de Flotow, Bárány Hatvani Károly, dr. Lippmann Frigyes, Manterger Nothomb Albert, dr. Pekár Imre, Gróf Choiseul Praslin Gábor, Schleifer Bretislav, Gróf Seher-Toss Béla. Ügyvezető igazgatók: Walder Béla, dr. Aczél János.

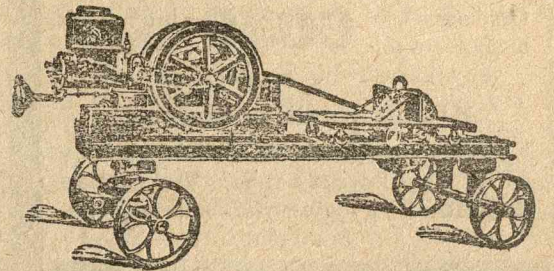
Fakereskedők és favágók figyelmébe!

Mielőtt üzemet motorra berendezné, ne mulassza el képes árjegyzékünket bekérni eredeti amerikai

WATERLOO

motoros fűrészlől és baltáról

melyekről általánosan el van ismerve, hogy mindenütt a legkitűnőbb bevéltak.

Egyedül kapható: **Dénes B. BETÉTI TÁRSASÁGNÁL**

Budapest, V., Lipót-körút 15.

Árlap és felvilágosítás díjmentes.

11—13

Hirdetések

A „Szilágysomlyó” részére **jutányos áron vétetnek fel.**

Rézagy, félréz- és vasagy, mosdók, éjjeli szekrény, sodrony ágybetét, ofrik matrác, ruha-fogas, gyermekokcsi, gyermekszék, fatartó, széntartó, kályha-ellenző és előtét és mindenféle **vas- és rézbutor** a legjutányosabb áron lesz kiárusítva 8—52

Garai Károly

vas- és rézbutor gyárából ARADON.

FRANKOVITS IGNÁCZ R.-T.

vas- és fűszernagykereskedés

Szilágysomlyón. (Piactér)

Értesíti a n. é. közönséget, hogy a téli idényre a legjobb minőségű porosz kőszénre előjegyzéseket a pontos szállítás végett elfogad. Az árakat a lehető legolcsóbban fogja számítani. 31—

Egyenruhák

tisztek, katonai hivatalnokok, önkéntesek, vasuti és postatisztek, tűzoltók, erdésztisztek, pénzügyőrök és minden rendű egyenruhát viselő testületek részére a legjobb és legelegánsabb kiállításban.

Kropatschek fegyverek

8 golyóra egyszerre tölthetők, a legjobb ismétlődő vadászfegyverek.

TILLER

MÓR és TÁRSA

cs. és kir. udvari szállítók

Budapest IV. ker., Váci-utca 35.

Pompás polgári ruhák

a legdivatosabb angol szövetekből, kitűnő szabások által a legnagyobb mértékben elkészítve, a jelenlegi nehéz pénzügyi viszonyokhoz arányítva olcsó árak mellett. Korhú

diszmagyar ruhák, legszebb libériák.

A magas kormánytól több ezer katonai fegyvert vettünk át, ennél fogva ezen kitűnő fegyvereket rendkívül előnyös árban szállíthatjuk és pedig 1 drb. teljesen jó Kropatschek csendőrségi fegyver 20 K, 1 drb. szebb fegyver 25 K, 1 drb. ideális szép fegyver 30 K, 1 drb. Kropatschek szurony 1 K, 1 drb. fegyverszif 1 K, 1 drb. fegyverszif szélesebb és jobb 2 K, 1 db. derékszif táskával 3 K, 1 db. tölténytáska 3 K, 1 drb. élestöltény 10 f, 1 drb. vaktöltény 10 f, 1 drb. csavarhúzó nyéllel 20 f, 1 drb. törővas fegyvertisztításhoz 20 f.

Milliók használják

Köhögés

láz, katharrus, nyálkásodás
ellen

Kaiser-féle
Mell-Karamellák
a „3 fenyővel”

Orvosoktól és
magánosoktól **6050** hitelesített
bizonyít-
vány kezesedik a biztos sikerről.

Kitűnő jóízű bonbonok.

Egy csomag 20 és 40 fillérért, egy
doboz 60 fillérért kapható Viski Balás
Zsigmond gyógyszerárában Szilágy-
somlyón. 27—

A NAP

Főszerkesztő: Braun Sándor

Kiadótulajdonos: Mérei Jenő

A NAP

vidéki kihordó
szervezete A
NAP-ot megér-
kezése után
azonnal kézbe-
síti előfizetőinek

Egy szám

6

ára fill.

A NAP

a magyar újságírás szenzációja, a magyar közön-
ség legkedvesebb lapja, a 48-as eszmény és a
magyar nemzeti törekvések egyetlen hű és kérlel-
hetetlen szószólója.

Minden jó magyar ember olvassa a A NAP-ot.

TESSÉK ELŐFIZETNI!

Egy évre 18 kor. Negyedévre 4-50 kor.
Félévre 9 kor. Egy hóra 1-60 kor.

A NAP

vidéki kihordó
szervezete A
NAP-ot megér-
kezése után
azonnal kézbe-
síti előfizetőinek

Egy szám

6

ára fill.

FÉNYES EREDMÉNYT HOZ

A NAP minden apróhirdetése, mert naponta 155.000 havonta 4.130.000
példányban jelenik meg és mindenki olvassa!

A NAP apróhirdetési levelezőlapja 10 szóig 70 fillér, 20 szóig 1 korona 40
fillér, 40 szóig 2 korona 80 fillér. Kapható a dohánytözsdékben!

BÖLÖNI SÁNDOR KÖNYVNYOMDÁJA SZILÁGYOSOMLYÓN.

Ajánlja a mai kor kívánalmainak megfelelő betűkészlettel, díszítésekkel és villanyerőre
berendezett GYORSSAJTÓVAL ellátott KÖNYVNYOMDÁJÁT mindenféle nyomdai mun-
kák gyors, csinos és hibátlan elkészítésére.

A legjutányosabb árban és legrövidebb idő alatt készít:

TUDOMÁNYOS ÉS SZÉPIRODALMI KÖNYVEKET, FOLYÓIRATOKAT, KÖRLEVELE-
KET, SZÁMLÁKAT, ÁRJEGYZÉKEKET, FALRAGASZOKAT,

BÁLI ÉS LAJODALMI MEGHÍVÓKAT, ELJEGYZÉSI KÁRTVÁKAT,
LEVÉLPAPIROKRA és BORITÉKOKRA CIMEKET,
NÉVJEGYEKET, stb.

KOCKÁS ÉS SIMA LEVÉLPAPIROK,

boritékok és mindennemű nyomtatványokhoz nagyválasztékú papirraktár.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítettnek.

UGYANITT MEGRENDELHETŐ A

„SZILÁGYOSOMLYÓ”

POLITIKAI HETILAP.

Karácsonykor.

*Ajtó ma ne legyen bezárva,
Se kunyhókba, se palotákba.
Hagyjátok nyitva a házatokat ma
És a szíveteket . . .
A Megváltó ma született!*

*Asz elhagyottak és szegények
Hadd lehjenek ma menedéket.
Meleg vacsorát, puha, lágy kalácsot,
Édes szeretetet . . .
A Megváltó ma született!*

*Ma az ütésre emelt kéznek
Tüze hulljon halk igézet,
S változtasson belőle gyöngén, lágyan
Simogató kezét . . .
A Megváltó ma született!*

*Gyűlölség, irigység, kajánság
Veszítse el ma királyságát.
Hamupipőke: Szeretet — te légy Ur
Ma a világ felett . . .
A Megváltó ma született.*

Szaboloska Mihály.

A sárga kérdés.

Irta: Jankovich Béla,
vallás- és közoktatásügyi miniszter.

— A szerkesztő néhány megjegyzése előljáróba. —

A kínai sárga tenger piszkos öbleiben felhő gyülekezik, mely Amerika, sőt Európa egót sötétíti el és egy világgraszáló háború előjeleit sejtí. A sárga kérdés feltolakszik s mintha hamarabb akarna leszámolni, mint a fehér ember szeretné. Ennek a mostani napokban annyira aktuális kérdésnek művelődés-történeti fejleményeivel foglalkozik a miniszter rendkívül érdekes cikke, a melyet olvasóink legteljesebb figyelmébe ajánlunk. A cikk közlésére való engedélyt fővárosi levelezőnk közbenjárásával kaptuk.

*

Az új-kor Amerika fölfedezésével és Afrika körülhajózásával veszi kezdetét; jellemzősül még ezenkívül felémlítik az új-kor néhány találmányát, a minő a puskapor, nyomdászat és iránytű, a melyek kétségkívül fontos segéd-eszközök voltak a további átalakulásban. De az utóbbiak csak külső jelei voltak e kor kezdetének és azt egymagukban elő nem idézték; ez abból is kitűnik, hogy a puskapor, iránytű és a nyomdászat ismerete már jóval korábban el volt terjedve Kínában, mint nálunk, a nélkül, hogy ott egy új korszak kezdetét jeleznék. A valóságban csak a tengerentúli földrészek felfedezése változtatja meg a fehér faj kulturális körét: itt sem annyira a felfedezés maga, hanem az a körülmény fontos, hogy ezáltal a fehér faj az egész földgömbön elterjedt. A mig tehát az ókori és középkori civilizáció köre a Földközi-tenger mellékeire és Európára szorítkozott, addig az új-kori felfedezésekkel a fehér faj hatalmi köre az egész földgömbre kiterjedt. Kezdetben a spanyol és portugál hódítók voltak az uttorók, kik között egyik pápa a földgömböt is felosztotta; ezeket követte a hollandi és angol kereskedő; később nyomukban halad a hollandi, angol és francia telepes. E népek a kereszt jeleiben karddal, rőffel és kapával hódítanak, a mely eszközök előtt a primitív népek kénytelenek lépésről-lépésre meghátrálni. A fehér fajnak e hódítása kétféle módon nyilvánul a földtekén. A mérsékelt égöv alatt a fehér faj maga letelepszik és elszaporodva kiszorítja az őslakókat; a kiket ezek közül el nem pusztított eddig a folytonos harc, azokat kiirtja utóbb a pálinka és az európai betegségek különféle fajtája, melyeknek e népek nem képesek ellent-

állni. Csak idő kérdése, mikor pusztulnak ki teljesen e népek saját otthonukban. A tropikus klíma alatt az európai faj nem képes megélni, mivel ott a második-harmadik nemzedékben kihál. Ezért hódítása itt arra szorítkozik, hogy átveszi e népek gazdasági és politikai vezetését, a mi által biztosítja magának a kereskedelemből és a nagy vállalatból származó haszon java részét. E klíma alatt egyik-másik latin nép összekeveredik a benszületett és azzal állandó, új népfajt alkot; a germán származású népek ezt sohasem teszik. A hódításnak a XIX. századig csak a kínai kultúrához tartozó nemzetek képesek ellentállni; sőt ezek közül egyesek, például Japán, teljesen elzárkóznak az idegenek elől. Ugyanakkor a kereskedelmi forgalom a kínai tengerparton csak egynéhány kikötőben bonyolítatik le. A XIX. században azonban a fehér faj itt is mint hódító kezd fellépni azon mélyreható átalakulások következtében, a melyek időközben az európai művelődésben beállottak.

Az új kor első három századában az európai műveltség alig áll magasabb fokon, mint a római birodalom fénykorában: inkább csak kiterjedésben és egyneműségi sajátos vonásban tér el az utóbbtól. A mióta azonban az új-kor lángelméi új irányt adnak a kutatásnak, tanulmányozni kezdik a természet jelenségeit természettani, vegyi és élettani téren, ezzel az ember olyan hatalmat nyer a természeti erők fölött, milyennel eddig sohasem rendelkezett. E fölfedezések hatása alatt a gazdasági termelés meghatározódik, a népesség száma rohamosan növekszik, a jólét átlagos színvonala egyre emelkedik; egyidejűleg a társadalmi szervezet és gazdasági kapcsolat is annál szorosabb lesz, minél inkább legyőzi a távolság akadályait a szállítási és tudósítási eszközök tökéletesítése. Mindezen átalakulások a XIX. században mennek végbe. Szinte azt mondhatjuk, az új kornak önnálló fejlődése tulajdonképp csak akkor kezdődik.

Ez átalakulások teljesen indokolják a fehér faj jelenlegi fölényét a sárga fajjal szemben. Japán volt az első nemzet, a mely e körülményt fölismerte és ellene védekezett, azzal, hogy rövid idő alatt elsajátította e műveltséget összes technikai eszközeivel együtt. Ily hirtelen átalakulás azért volt lehetséges Japánban, mert e nemzet szamuráj, azaz közönséges-osztályában olyan egyneműket nevelt föl magának, a kiből megvolt a szellemi képesség és vagyoni függetlenség a hirtelen átalakulás eszközlésére. Ilyen átalakulás Kínában egyelőre nem lehetséges, mert ott a mandau előkelőségen kívül, akik jórészt a katonaságnál és udvarnál szolgálnak, nincs az előbbinek megfelelő uralkodó középosztály. Ott a törvény értelmében az egyén társadalmi állása és hivatalának fokozata a műveltségtől és az elért vizsgálati fokozattól függ. Ha ott az idegen kultúra egyszerre elterjedne, a kínai művelt osztály teljesen elvesztené kényerét és hatalmát. Ennél tehát az idegen műveltség elleni védekezés létkérdés, nem tekintve azt, hogy az ősi intézmények megőrzése a kínai népfajnak sajátos jellemvonása, a mint azt már fentebb kifejtettük.

Ily módon állott elő az utolsó évtizedekben a nagy ellentét Japán és Kína fejlődése között, a mely különösen a japán-kínai háborúban lett nyilvánvalóvá. Azonban ennek gyümölcsét Japán még akkor nem élvezhette, mert a nagyhatalmak sajátjuknak tekintették Kínát. E háború hatása alatt Oroszország és más nagyhatalmak parcellázni kezdik Kínát, abban a hitben, hogy ez ép oly könnyen eszközölhető a kínai síkságon, mint az asztalon fekvő térképen.

Ezzel Japán veszélyeztetve látja saját létét és pedig teljes joggal, mert Oroszország elfoglalva Mandauriát, letelepszik a kínai birodalomnak egyetlen, könnyen megközelíthető kapujánál, amivel biztosítja magának a fölényt Kínában s elvágja azt a japán segítségtől. E miatt kitör az orosz-japán háború, a melynek sorsát a Tsusziget melletti tengeri ütközet dönti el. Ez nagyobb esemény mint a híres trafilgari ütközet, a melyben Nelson elesett és az angolok győztek. Az utóbbi végleg megállapította Anglia világuralmat a tengeren, amelyet mai napig is fenntartott. A Tsusziget melletti ütközetben ellenben a sárga faj léte és jövője bizonyítva a fehér fajjal szemben. Ez az első eset az új

korban, hogy idegen faj sikerrel szembeszáll a fehér hódítóval. E háború tehát elejét vette minden további hódításnak. Kína önállósága felett most már Japán őrködik a mandaurai kapunál: hódításra maga nem gondol, mert jól tudja, hogy a birodalom nagy kiterjedése és népessége mellett ilyen vállalkozás nem vezethet célhoz.

Ily módon Kína időt nyert arra, hogy lassan tovább fejlődjen, fokozatosan átvegye az idegen műveltséget s annak összes vívmányait. Azóta valóban megkezdődtek az újítások a népnevelés terén; idővel ez még nagyobb arányokat ölthet, ha munkához lát az új nemzedék, a melyet most Japán és Európa iskoláiban nevelnek. A közelmúltban a tartományok alkirályai tanácskozási testületet kaptak segítségül, a melyek hivatva vannak a törvényhozást és nevelést irányítani, s megvédeni a nép érdekeit. Utóbbi időben az európai irodalomnak számos terméke elterjedt a birodalomban; ezek között Dumas Kaméliás hölgy regénye volt a kínaiak kedvence olvasmánya, mert ebben megtalálta a sárga fajnak legnagyobb erőnyét, az önmegtartózkodást és lemondást. Ellenben Dickens Copperfieldje érthetetlen előtte; mikép szerethet a hős egyszerre két nőt — Agnest és Dorát — és mikép tanakodhatik azon, melyiket vegye nőül, azt a kínai nem tudja megérteni. Ha egyáltalában valamikor ilyen helyzetbe jutna, egyszerűen véget vet a habozásnak azzal, hogy mindkettőt nőül veszi.

Gazdasági téren is nagy haladás fog mutatkozni és a belföldi vasúthálózat kiépítése évről-évre nagyobb arányokat ölt, a mi által az összes tartományok közelebbi érintkezésbe jutnak egymással. Ez valóban nagy haladást jelent, mert még néhány évtizeddel ezelőtt a kínaiak felszedték a Shaug-hai város melletti vasúti síneket azon indokolással, hogy a vasut dübörgése megzavarja a halottak álmát, midőn elhaladt a temetők mentén.

Legújabb időben Kína hatalmának ócsárlását felváltotta, az ellenkező irányzat: a félelem a jövődöbéli nagyhatalomtól, ha az majdan katonailag szervezve lesz. Azonban a sárga veszedelemtől ilyen alakban nem kell félnünk. A kínai nép sohasem hódított fegyverrel a kezében, a nép jelleméből az következtethető, hogy erre a jövőben sem vállalkozik. Az esetleges veszedelem egészen más irányban keresendő, a melylyel szemben a védekezés jóval nehezebb. Ha a kínai nép átalakul és elsajátítja a mi műveltségünket, ezzel nagy jövő nyílik meg az európai és amerikai kereskedő, mérnök és vállalkozó számára e nagy kiterjedésű birodalomban. Előreláthatólag a fehér faj kezdetben ott is vezérszerepet fog vinni s irányítani fogja a gazdasági vállalatok alapítását és kezelését. Ily módon majd a kínai is jobban megismeri a fehér embert, a kitől eddig idegenkedett. Ez ideig a kínai csak otthon érezte jól magát; hazájából csak a nép salakja vándorolt ki, a mely otthonában nem boldogult. Ha jövőben megszokja az idegen légkört, a kivándorlás eddigi akadályai elesik, a mi fölöttébb veszedelmes a fehér munkásra nézve. A kínai ugyanazt a munkát elvégzi, mint a fehér ember, sőt kézi ügyességben is versenyez vele; de munkaközben kevesebb tápanyagra szorul. Ha tehát a kettő versenyre kél, a kínai igénytelenségével leszorítja a fehér munkást a küzdőteréről, minek folytán az utóbbi, mint osztály, elpusztul. Ezt politikai rendszabályokkal nehéz megakadályozni, egyrészt mert a szabad verseny korlátozása az egyének gazdasági érdekében ütközik; másrészt azért, mert Kína, mint nagyhatalom, nem tűrheti el majd polgárainak önkényes kizárását a világpiacról, a mint azt eddig eltűnni kénytelen volt. Ilyen módon tehát elképzelhető az az eset, hogy a sárga faj, mint a munkásosztály zöme, elterjed az egész világon; viszont a fehér faj jobbára mint vezető és uralkodó osztály fog szerepelni gazdasági és politikai téren. Ez a két faj politika és gazdasági tagozódásával volna egyértelmű. De a különválás e módja nem lehet állandó, mert semmiféle uralkodó osztály meg nem marad, ha időnként fel nem frissül vére a munkásosztályból. Ugy látszik, izzómunka végzése okvetlenül szükséges az emberi faj fenntartásához. Annak szükségét abból látjuk, hogy régi családok néhány évszázad alatt kihálnak, ha időnként fel nem

frissülnek az alsó néposztályból; ugyancsak ismeretes az is, hogy a városi népességet tulajdonképp a vidék bevándorlása tartja fenn. Ha tehát elpusztul a fehér munkás, ezzel veszélyeztetve van az uralkodó fehér faj jövője is. Legfeljebb csak oly módon biztosítható az, ha az uralkodó fehér faj keveredik a sárga munkással, — a mivel ugyan a faj szintén elveszti eddigi jellegét.

Bajos volna azt állítani, hogy ez átalakulás a közel jövőben megvalósul; a távol jövőben pedig olyan változások is előállhatnak, a melyeket ma még sejtetni sem lehet. Ha tehát a fehér faj jövőjének komor képe egyelőre nem ad is okot aggodalomra, azt mégis el kell ismerni, hogy a sárga fajnak gazdasági versenye, a mely leszállítja a fehér munkás jólétének színvonalát, minden körülmény között hátrányára lesz a mi kulturális fejlődésünknek. A munkás jóléte az a hajtás, a mely a gazdasági fejlődésben legkésőbb zöldül ki; kedvezőtlen viszonyok ellen ezt nehéz megvédeni; de ez a legjobb óvszer proletár-osztály képződése és a gazdasági ellentétek kielégítése ellen, a mi egyik oka volt Róma hanyatlásának is. Ha tehát a sárga faj versenye más hatást nem gyakorol is, ezt is feleltet hátrányosnak kell tekintenünk művelődésünk jövőjére nézve.

Mindebből az a végső következtetés, hogy a sárga fajnak most folyamatban lévő átalakulása, a mely ugyan még hosszú időt vesz igénybe, igen fontos szerepet fog játszani jövőnkben. Ezt előre meg lehet állapítani azon mélyen fekvő sajátságok alapján, a melyeket a keleti és nyugoti kultúra párhuzamos fejlődésének összehasonlítása világít meg.

A végzetes láda.

A cselekmény színhelye Páris egyik külvárosának főutcáján levő szép háznak a negyedik emelete.

Délutáni három óra.

Mari, a szakácsné az első emeletről, harminckilenc éves és százharminc kiló súlyu, mint ahogy minden nap megtette, ma is fölment a szobáskájába, hogy körülnézzen.

Posztó cipőjében, — a nagysága ideges és migrénés, nem tűrheti a zajt, — szinte végig „lebeg” a folyosón.

Abban a pillanatban, amikor fölnyitja a szobáskája ajtaját, nem minden izgatottság nélkül látja, hogy már más valaki néz körül.

Mari valóságos mintaképe a rendnek és pontosságnak. Biztosan tudja, hogy ma reggel bezárta az ajtót; azonkívül Mari nagyon bátor — harminckilenc éves és százharminc kilós — s a félelmet egyáltalán nem ismeri.

Lassan besúrrán: no lám!

A szoba végében egy ember van, akinek a felső teste valósággal elmerült egy óriási ládában, amelynek a tetejét a cipőjével támasztja meg; a lába alig érte a földet és a test mozdulatain látni, hogy a két kéz mint turkál a láda mélyében. Egy tör, amely a láda mellett levő széken fekszik, bizonyossá volt annak, hogy a hivatlan vendég nem ijedne meg attól, hogy több is legyen, mint egy egyszerű tolvaj.

Tolvaj (magában): Valóságos kiskereskedés van itt!

Mari (aki két nagy lépéssel a ládához ért, fölült annak tetejére): Hopp!

Tolvaj: Jaj, a hátam!

Mari (izgatottan): Kérem, ne zavartassa magát, csak folytassa a munkáját!

Tolvaj (tiszteltetjesen): Igazán restellem, hogy így kell önt üdvözlőm.

Mari: Oh, kérem, nem tesz semmit.

Tolvaj: Szörnyen zavarban vagyok; nagyságos asszony, nem ülne le szívesebben egy székre?

Mari (élénken): Kisasszony vagyok, ha szabad kérem:

Tolvaj: Bocsánat, gondolhattam volna!

Mari: Miért?

Tolvaj: Mert egy asszony . . . nem tudna olyan kegyetlen lenni a nemünk egy képviselője iránt.

Mari: Talán valami mulasztást követtem el?

Tolvaj: Nem éppen . . . Az ön szavai kiméletesek . . . de nem a . . . sulya!

Mari: Pedig én vagyok a legkönnyebb az egész családomban!

Tolvaj: Gratulálok, gratulálok! . . . Jaj, jaj!

Mari: Mi baj? . . . Talán megszurta magát?

Tolvaj: Ne nevettesen meg kérem . . . hát tör a csontjaimat.

Mari (bölcsen): Bizony, a földön minden mulandó! Ezt a csontokat illetőleg még nem tudtam.

Mari: Valószínűleg még nagyon fiatal s nem vette komolyan az életet!

Tolvaj: Huszonöt éves vagyok.

Mari: Az iskolában alighanem jó tanuló volt, — de hogy is hívják . . . ?

Tolvaj: Charlot de la Butte vagyok!

Mari: Így hát a nemességhez tartozik! És már régebben működik . . . így . . . másoknál?

Tolvaj: Nem régen . . . még csak kezdő vagyok.

Mari: Hát a kezdet nem valami nagyon szerencsés.

Tolvaj: (szomorúan) Fájdalom!

Mari: (anyailag) De hogy is tehet ilyet! Délután jön! Ebéd előtt nem lelt volna itt, akkor a konyhában van dolgom . . .

Tolvaj: Ha tudtam volna.

Mari: Az ember mindig tanul! Soha sem hittem volna, hogy a ládám még egerfogó is lehet. (Jobban eligazodik a ládán.)

A tolvaj kísérletet tesz, hogy megszabaduljon, elveszti az egyensúlyt s egy pillanatig a levegőbe lóg a két lába.

Mi a, talán most tanul uszni?

Tolvaj: (megint lenn van a lába) Hogy tud tréfálni! . . . De mondja csak, még sokáig akar így tartani? Már nem is látok?

Mari: Hozhatok talán egy lámpát?

Tolvaj: (dühösen) Hej, ha megfoghatnám!

Mari: Azt elhiszem! De hát egyelőre én fogtam meg önt. Nem gondolja?

Tolvaj: Azt gondolom, hogy ön kitűnően ért a lopás mesterségéhez, különben nem lehetne olyan kővér!

Mari (gunyosan): Igaz, hát azt megtalálta-e, amit oly nagyon keresett?

Semmi válasz.

Mari (aggódalmasan): Nem hallja?

Még mindig semmi válasz.

Mari (még aggódalmasabban): Hallja-e Charlot ur, talált-e valamit a ládában? (Csend. Ravaszul mosolyog és fölemelkedik egy keveset.)

Tolvaj: Hopp!

Mari (teljes sulyával újra ránehezedik a ládára): Csak nyugodtan gyermekem! Marin nem lehet olyan könnyen kifogni! Azt hittem, már meg is halt! Hát nom!

Tolvaj (szörnyen nyöszörögve): Jaj, jaj!

Mari: Mi az! Villám? Gondoltam, egész nap olyan fülledt volt a levegő!

Tolvaj: Ördögbe is, most meg beleesett az óráma a ládába!

Mari: Az órája?

Tolvaj: Igen, az óráma, nem is a magáé, hiszen ez itt mind csak lim-lom!

Mari (merész hazugsággal): Hiszen csak nem vagyok huncut, hogy értéktárgyakat ide-tegyek! . . . Meglelte?

Tolvaj (kurtán): Mit?

Mari: Hát az óráját!

Tolvaj (tompán hangon): Dehogy letem!

Meg se tudok már mozdulni, olyan merev vagyok . . . finom kronométer!

Mari: Arany?

Tolvaj: Csak nem is réz?

Mari: Persze magának semmibe se kerül!

Tolvaj: Mindegy, azért mégis megér legalább ezer frankot.

Mari: Lánccal együtt?

Tolvaj: Nem, a láncot tuladtam tegnap, eladtam; azért csuszott ki az óra a mellényem zsebéből!

Mari (bölcsen): Miért nem kötötte meg! (Magában hozzáteszi): Ezer frank! Szép óra lehet!

Tolvaj: meg hiszem azt! (Szeliden.) Mari kisasszony!

Mari (ugyanígy): Charlot ur!

Tolvaj: Ön ugy látszik, nagyon szereti a konzervet!

Mari: Ki nem állhatom.

Tolvaj: Hát akkor ne csináljon belőlem konzervet.

Mari: Hát mit csináljak magával?

Tolvaj: Ereszen el!

Mari: Hogy rám támadjon! . . .

Tolvaj: Esküszöm . . . Mindenek előtt rettenetesen kinlódok . . .

Mari (szánakozva): Fáj valamije?

Tolvaj (jajgatva): Rettenetesen fáj a fejem, a hátam! . . . A cipőm biztosan szét van lapitva, még egy kacsát sem tudnék megfojtani! Könyörüljön rajtam!

Mari: Mégse találta meg?

Tolvaj: Mit?

Mari: Hát az órát!

Tolvaj: Nem is kerestem! Törődöm is vele! (Hörögve) Egy . . . kis . . . irgalmat . . . kérek . . . ! A széken . . . ott a . . . késem . . . vegye le! Ha csak . . . megmozdulok . . . akkor . . .

Mari (fogja a kést): Igaza van, nem kockáztatok semmit! Hallja . . . én eleresztem . . . de ha közelemben mer jönni! . . .

Támadásra készen, a törrel a kezében, leugrik a ládáról és Charlot de la Butte láthatóvá lesz. Az arca sötétén vörös és duzzadt, a szeme ki van dagadva és csak nehezen tud megállni a lábán. Végre mélyen föllélekzik, megdörzsöli a hátát és amikor Marit ily harakészeknek látja, gunyosan mosolyogva az ajtóhoz lopózik.

Tolvaj: Viszontlátásra szép gyermekem . . .

Mari (gunyosan): Magát nem igen fogom viszontlátni! (Charlot kimegy). Ha most lármát csapnék. (Habozva.) Ej mit, hadd szegje más valaki a nyakát! A tört megint leteszi a székre és felnyitja a ládát s tetejét a falhoz igyekszik támasztani. (Végre is még ő a kárvalott.) Miután a láda teteje mindig lecsapódik, Mari lehajol s a hátával támasztja meg. (Megnézem . . . hova eshetett az óra!)

A tolvaj (megint megjelenik az ajtóban, meg van hajolva és vigyorog.) Szerencsésen benne van a csapdában! (Előre ugrik, Marit belöki a ládába, aztán ráül annak a tetejére): No, szép gyermekem, hát ehhez mit szólna?

Mari (kiabál): Ne öljön meg! Ne öljön meg!

Tolvaj: Csak ne félj, kis galambom! (Elő szedi zsebkendőjét és azzal köti meg a láda zárját.) Így, most jó mulatást!

Mari (alig hallható hangon): Segítség! Segítség! Gyilkos!

Tolvaj (körül néz a szobában, egy melltűt bedug a zsebébe és szól): Vigyázzon, kérem, a léghezámra, az nagyon árt az egészségnak, Mari kisasszony és csak keresse szép türelmesen az órát! Legközelebb majd tudakozódok a helyéről.

Tolvaj (menőben): Ajánlom magam, szép gyermekem! Majd a nagyságját telefonon értesítem arról, hogy ön hol van. (Eltűnik s beteszi maga után az ajtót.)

Delvallé A.

